Temat na wakacje - Dlaczego pogoda w Polsce jest tak zmienna?

Autor: Jaros³aw Bloch
12.06.2010.
Zmieniony 13.06.2010.

W ostatnich latach o pogodzie w Polsce mówi siê g³ównie w tonacji katastroficznej. A to zima za d³uga, a to za du¿o pada deszczu i woda wylewa siê z koryt rzecznych, a to ilo¶æ ¶niegu zaskakuje naszych drogowców, to znowu lato za suche i gminy apeluj± o niepodlewanie trawników. Dziennikarze i zwykli ludzie win± za ten stan rzeczy obarczaj± globalne ocieplenie i ostatnio, wybuchy wulkaniczne na Islandii. Oczywi¶cie czynniki te mog± mieæ pewne znaczenie dla pogody w Polsce, jednak najpierw radzi³bym prze¶ledziæ uwa¿nie cechy naszego klimatu, który nie przez przypadek w nazwie ma okre¶lenie - przej¶ciowy.

Jakie w Polsce bêdzie lato w tym roku? Czy za rok bêdzie takie samo, czy mo¿e bêdzie takie jak sze¶æ lub osiem lat temu? Gdyby Polska le¿a³a w szeroko¶ciach geograficznych np Grecji lub Hiszpanii, przepowiadanie pogody by³oby o wiele prostsze, niestety, le¿ymy w takim miejscu Europy, w którym wiele siê mo¿e zdarzyæ. Wyobra¼my sobie dwóch zapa¶ników sumo, którzy chc± wypchn±æ siê nawzajem z maty, wyobra¼my sobie teraz, ¿e t± mat± jest obszar Polski, a zapa¶nicy to dwie masy powietrza, które w³a¶nie na terenie naszego kraju tocz± sw± walkê, przepychaj±c siê nieustannie. Pierwszy zawodnik to masa powietrza polarnomorskiego, drugi polarnokontynentalnego. Je¶li latem przewagê osi±gnie masa polarnomorska, nie liczmy na upaln± pogodê, bêdzie raczej oko³o 20 stopni i co istotniejsze deszczowo. Je¶li jednak obejmie nasz kraj masa kontynentalna, to wiêkszego deszczu nie bêdzie (nie licz±c krótkich burz) i mo¿emy spodziewaæ siê wysokich temperatur. Wynika to z w³a¶ciwo¶ci mas powietrza morskiego i kontynentalnego. Sêk w tym, ¿e nikt nie wie, która z tych mas wp³ynie bardziej na pogodê w tym roku i w kolejnych latach. Podobnie w zimie, raz mo¿emy mieæ du¿o ¶niegu, innym razem jak na lekarstwo, raz mo¿e byæ temperatura na plusie, sprzyjaj±ca infekcjom, z tak nielubianym przez nas ¶niegiem z deszczem, a innym razem mog± przyj¶æ siarczyste mrozy, gdy pêkaj± rury centralnego ogrzewania i parali¿owana jest komunikacja. Mo¿na wiêc powiedzieæ - rosyjska ruletka. Oczywi¶cie nie uwzglêdni³em tu jeszcze rzadkich bo rzadkich, ale prawdopodobnych, nap³ywów powietrza zwrotnikowego (gdy np. w styczniu mamy 10 stopni Celsjusza, lub we wrze¶niu trwa lato) lub arktycznego powoduj±cego wiosenne przymrozki.

Wynika z tego, ¿e nietrafione prognozy, to nie skutek braku profesjonalizmu u naszych meteorologów, a jedynie konsekwencja nieprzewidywalnego polskiego klimatu. A zatem, czy mo¿e byæ w Polsce miesi±c suszy, mo¿e i jest to normalne, wystarczy, ¿e za d³ugo przebywaæ bêdzie tutaj sucha masa kontynentalna. Czy mo¿e byæ zima tak ¶nie¿na, ¿e pod ciê¿arem ¶niegu zarywaj± siê dachy? Mo¿e i jest to normalne. Czy mo¿na w jednej czê¶ci naszego kraju le¿eæ na pla¿y i siê opalaæ, gdy w innej kto¶ chodzi w kurtce przeklinaj±c padaj±cy od kilku dni deszcz? Mo¿na i jest to normalne, po prostu skrajne czê¶ci naszego kraju znajduj± siê w innych masach powietrza, tak jak to mia³o miejsce w 1997 roku, gdy opalaj±cy siê wczasowicze nad Ba³tykiem przecierali oczy ze zdumienia ogl±daj±c relacje z katastrofy panuj±cej na po³udniu kraju. Czy mog± wiaæ huragany tak silne, ¿e wyrywaj± drzewa z korzeniami? Mog± i jest to normalne, choæ rzadkie. Po prostu zalegaj±ce nad polsk± masy powietrza o ró¿nych temperaturach (czasami nawet o 15 ºC) powoduj± du¿± ró¿nicê ci¶nieñ i wyj±tkowo silne wiatry.

Dopiero maj±c w pamiêci przytoczone tu fakty, mo¿na do naszego normalnego (lub nienormalnego) klimatu uwzglêdniæ takie czynniki, jak globalne ocieplenie czy te¿ py³ wulkaniczny. Zw³aszcza o tym ostatnim mówi³o siê ostatnio szczególnie du¿o w zwi±zku z erupcjami na Islandii. Erupcje wulkaniczne od dawien dawna dostarcza³y do atmosfery bardzo drobny py³, który odgrywa³ rolê tzw. j±der kondensacji, czyli cz±steczek koniecznych do kondensacji pary wodnej i powstania chmur. Im wiêcej jest ich w powietrzu tym bardziej zwiêksza siê prawdopodobieñstwo wiêkszego zachmurzenia i opadów. Kiedy¶ nie stanowi³o to takiego problemu jak teraz, gdy postêp cywilizacyjny powoduje, ¿e wystêpuj± problemy w komunikacji lotniczej, lub gdy intensywne deszcze zalewaj± gêsto zaludnione miejsca, które nigdy nie powinny byæ zabudowane. Niestety Islandia znajduje siê w kierunku pó³nocno zachodnim od Polski, a ¿e w Polsce wieje g³ównie z zachodu, wiêc przy kolejnych erupcjach mo¿emy mieæ wiêksze ni¿ normalnie zachmurzenie.

Z przykro¶ci± trzeba wiêc stwierdziæ, ¿e nadal wybieraj±c siê na wakacje w naszym kraju, trzeba naszykowaæ ubrania na przedzia³ temperatur od 15 do 30 ºC. Wyjazd bez kurtki przeciwdeszczowej bêdzie conajmniej nierozs±dny. Otwieraj±c pensjonat musimy przyzwyczaiæ siê do tego, ¿e nasz zarobek bêdzie uzale¿niony od czynników od nas niezale¿nych. Kupuj±c dzia³kê budowlan± powinni¶my dok³adnie prze¶ledziæ poziomice na mapie, by sprawdziæ ile metrów nad poziomem rzeki ma stan±æ nasz dom. Ubezpieczaj±c dom lub samochód powinni¶my pytaæ siê o wszelkie mo¿liwe w naszym klimacie zdarzenia, z tr±b± powietrzn± w³±cznie.

Zwróci³bym tu te¿ uwagê na potêgê ¶rodków masowego przekazu, które w ostatnich latach niesamowicie poszerzy³y nasze okno na ¶wiat, przy okazji bombarduj±c nas wszelkimi mo¿liwymi plagami, które wystêpuj± na ¶wiecie. Normaln± staje siê sytuacja, w której o wydarzeniach z niemal ka¿dego miejsca z Polski lub ze ¶wiata wiemy ju¿ po kilku lub po kilkunastu minutach. Wydarzenia te przez to staj± siê nam bli¿sze, prze¿ywamy je intensywniej, czasami w nich wirtualnie wspó³uczestniczymy. Informacje o kolejnych huraganach, tr±bach powietrznych, powodziach, suszach, osuniêciach ziemi docieraj± do nas, wprawiaj±c nas w stan ci±g³ego zagro¿enia. Dzieje siê tak mimo tego, ¿e za oknem widzimy ¶wiat zupe³nie inny od pokazywanego w TV lub w internecie. Wyobra¼my sobie, ¿e jeste¶my odciêci od tych ¼róde³ na pewien czas, patrzyliby¶my na otaczaj±cy nas ¶wiat dostrzegaj±c tylko to, co dzieje siê w okolicy. Ilo¶æ katastroficznych informacji spad³aby do minimum i czuliby¶my siê bezpiecznej. Dlatego z przymru¿eniem oka s³uchaæ powinni¶my osób, które twierdz±, ¿e kiedy¶ by³o na Ziemi bezpieczniej. Oni po prostu nie mieli wtedy tak dobrych ¼róde³ informacji jak my wspó³cze¶nie.

Nie od dzi¶ wiemy, ¿e media szukaj± sensacji, z tego ¿yj±. O ile przyja¼niej patrzyliby¶my na ¶wiat bez informacji docieraj±cych do nas przez ¶rodki masowego przekazu. Fakt, ¿e jeste¶my bombardowani zbyt wieloma z³ymi informacjami sprawia, ¿e nie zawsze podchodzimy do nich z w³a¶ciwym dystansem.

Podsumowuj±c, Polska le¿y w ca³kiem sympatycznym miejscu na ¶wiecie. Nie mamy tu ani trzêsieñ ziemi, nie zalewa nas lawa wulkaniczna, nie dosiêgaj± cyklony tropikalne, zima nie jest zbyt d³uga i mro¼na, a lato zbyt upalne. Zamiast wiêc narzekaæ przy wyst±pieniu kolejnej anomalii mo¿e po prostu przyzwyczaiæ siê do zmienno¶ci naszej pogody i odpowiednio przygotowywaæ siê na sytuacje, które wystêpowa³y i maj± prawo wyst±piæ w naszym klimacie.
Prof. Jaros³aw Bloch
{moscomment}